

de Klarinet

januari / februari 2023

jaargang 25

ISSN 1568-119X

144

Herinneringen aan
Jan Jansen

Vandoren
exclusief sinds 1905

Prettige Houding
Tips van een Feldenkraisleraar

is deze achtergrondinformatie niet nodig om te kunnen genieten van het 'interplay' tussen beide muzikanten. Het samenspel op de cd is heerlijk, het ene moment bruist energieke muziek uit de luidsprekers, een andere keer dwarrelen de klarinetten boven het accordeon door de ruimte. Het album is 'proef te luisteren' op Spotify en verkrijgbaar bij de meeste platenzaken en webwinkels.

Andreas Bilo

Lamento Project

Claudio Puntin ((bas)klarinet), Catherine Aglibut (altviool) e.a.

1.61 records

Bij een optreden in Feerwerd met Martin Fondse en Jörg Brinkmann verraste Claudio me met twee recente opnames, op zijn eigen label 1.61 records uitgebracht. De ene bevat uitsluitend elektronische muziek en past niet goed in dit tijdschrift. Het Lamento Project echter zeker wel. Half januari 2023 zal de cd worden gepresenteerd. Dit project is opgezet door barokvioliste Catherine Aglibut. Zij nodigde zo'n tien jaar geleden, naast haar collega uit de Oude Muziek Ulrike Becker, die violone (een soort barok contrabas) speelt, ook (bas)klarinetist Claudio Puntin en bandoneonspeler Christian Gerber uit. De bandoneon is overigens een Duits instrument dat door Heinrich Band in 1850 in Krefeld werd ontwikkeld, maar pas wereldberoemd werd toen het een belangrijk instrument in de tango werd en virtuozen als Juan José Mosalini, Astor Piazzolla en Dino Saluzzi erop gingen spelen. Hiermee werd een unieke klank gecreëerd die bijzonder goed blijkt te werken. Een grote inspiratiebron voor dit project vormde de zogenaamde Altbacharchieven, waarin veel composities van allerlei leden van de Bachfamilie zijn bewaard, zoals werken van Johann

Michael Bach (1648-1694) en Johann Christoph Bach (1642-1703). Beiden zijn oudere familieleden van Johann Sebastian. Ook van de barokcomponisten Dietrich Buxtehude en Johann Kaspar Ferdinand Fischer zijn composities in de collectie opgenomen.

Het thema van de lamento of klaagzang neemt in bijna elke muzikale traditie een belangrijke plaats in. Muziek die verlies bezingt en probeert daarbij troost te verschaffen, wordt vaak met tekst geassocieerd, maar het gevoel ervan reikt eigenlijk verder en spreekt direct tot de ziel. De eerste *Reflexion* op basis van het zeer beroemde koraal *Aus tiefer Not schrei ich zu dir* is ver verwijderd van het origineel en is een erg vrije improvisatie op dit thema. Dan wordt het tweede thema van Johann Michael Bach veel getrouwer gespeeld, hoewel er al gauw van variaties sprake is. De instrumenten mengen erg mooi en het klinkt alsof het zo bedoeld was.

Claudio Puntin verrijkte het oudere repertoire, dat de basis vormde voor zeven van de tien stukken op de cd, met drie eigen werken. De eerste is *Sospiro* (letterlijk 'zucht'). Het stuk begint met de basklarinet die een bourdon speelt, waarboven de strijkers en de bandoneon fraaie en ook wel klaaglijke akkoorden plaatsen. Na deze inleiding gaat het stuk 'lopen' en is de basklarinet vooral het stuwende basinstrument dat de strijkers en bandoneon, die afwisselend de melodie spelen, op sleeptouw neemt. We zijn in een lyrische klankwereld gekomen, zo kenmerkend voor veel composities van Claudio Puntin. Na deze tocht keren we weer naar het begin terug en eindigt het kwartet haar reis met zuivere en weer klaaglijke akkoorden.

Bij het klaaglied van Buxtehude voegt Claudio Puntin een grote solo voor klarinet toe, waarvan ik heel benieuwd ben hoe de componist deze gewaardeerd zou hebben. *Lamento* (ook een nieuwe compositie van Puntin) begint aanvankelijk als een klassieke klaagzang, maar betreedt dan al gauw een heel nieuwe klankwereld waar bandoneon en klarinet heftige emoties aanspreken om uiteindelijk weer terug te keren tot het meer bezonken begin. *Vakuum*, het derde nieuwe stuk van dit project van de hand van Puntin, biedt een solo voor de violone. Na een 'lange reis' omhoog met een rustig ritme, waarin de bandoneon een belangrijke rol speelt, bereiken we hier met de klarinet nog een laatste hoge top. Met

een *Trostklang* van Fischer sluiten we deze sfeervolle en op een of andere manier goed bij deze tijd van het jaar passende opname af.

Henk Jansen

Clariloqui

José Daniel Cirigliano (klarinet)

Da Vinci Classics

De Italiaanse klarinetist José Daniel Cirigliano is een muzikale duizendpoot op de klarinet, die zich na alle geijekte klassiekers te hebben verorberd, heeft gestort in het experimentele. Alle hedendaagse trucs – überhaupt mogelijk – heeft hij zich eigen gemaakt en meerdere malen op cd gezet. Naar eigen zeggen verschaft het hem meer muzikale vrijheden. Op zijn laatste product, *Clariloqui*, opgenomen in april 2022, trekt Cirigliano zijn trukendoos open op zowel de bes-, als de es- en basklarinet. Bovendien omvat de cd composities van over de gehele aardbol, met componisten uit Zweden, de Verenigde Staten, Zuid-Afrika, Australië, Japan, Zwitserland, Hongarije en uiteraard Italië, als bakermat voor zijn muzikale uitvoeringspraktijken. Voorwaar een smeltkroes van stijlen en invloeden. Cirigliano tovert duizend-en-een klanken en effecten uit zijn Buffet Crampon-instrumenten, al moeten we voor lief nemen (of het hem vergeven) dat het er niet allemaal even vlekkeloos en onberispelijk uitkomt. Dat heeft zeker ook te maken met de eerlijke registratie van deze cd, waar duidelijk niet tot in den treure aan geknutseld is. Je hoort de studio, je proeft de ruimte die eromheen is gemaakt en je kruipt haast in de klank van zijn klarinetten. Dat laatste had met wat meer afstand tot de microfoons niet misstaan. Spel en timbre van Cirigliano komt al met al het best tot zijn recht op de basklarinet. Op zowel de bas als de es hoor je dat het niet van

nature 'zijn' instrument is. Toch is het geheel van uitvoeringen een mooie staalkaart van hoe het hedendaagse spel op de klarinet internationaal beïnvloed is en zich verder heeft ontwikkeld. Van de Zweedse Lidholm, die in *Amicizia* stevig knipoogt naar Carl Nielsen of de Zuid-Afrikaanse Reddy, die in *Game 1 for Lila* een aanstekelijke Zuid-Afrikaanse swing laat doorschemeren. Fujikura toont zich in *Sandpiper* een Japanse Messiaen, voortreffelijk passend op de esklarinet. De Italiaanse hedendaagse componisten lijken de twintigste-eeuwse klankmogelijkheden van de klarinet het meest natuurgegetrouwd aan te voelen. Zoals bij Vito Palumbo, die rotsvaste multiphonics met watervlugge loopjes afwisselt. Cirigliano tekent voor de frisse en zeer verzorgde uitvoering. Te gezocht is het werk *Flash* van de Zwitser Darbellay, die met de lage c en b op de basklarinet middels een slap tongue het klakken van een spiegelreflexcamera wil imiteren. Als mijn camera zó zou klinken, is deze rijp voor de prullenbak ... Het meest fascinerende onderdeel van deze cd is toch het werk *Epitaphs* uit 1993 van de Amerikaan William Overton Smith. Hij schrijft twee gelijktijdig aangeblazen klarinetten voor (!), inclusief Flatterzunge en kwarttoongrepen. Ga er maar eens aanstaan, hoewel de ontstane effecten meer tot de verbeelding spreken dan de pure inhoud van de compositie. Nee, *Clariloqui* is geen cd om een romantisch avondje mee in te kleden. Als document voor de moderne klarinettechniek echter een onmisbaar onderdeel van de muziekverzameling.

Jos Ruiters

Brahms Sonates & Trio

Pablo Barragán (klarinet), Juan Pérez Floristán (piano), Andrei Ionita (cello)

Ibs Classical

Klassieke muziek moet zichzelf tegenwoordig maar al te vaak verantwoorden. Muziek maken en uitvoeren kost geld en dus moet er een goede reden zijn om dat te doen. Het helpt bijvoorbeeld als je met een wetenschappelijk onderzoek aantoonst dat muziek goed is voor de psyche en stress vermindert, daardoor neemt de druk op de geestelijke gezondheidszorg af en levert het geld op. Als je een verbinding kunt maken met de actualiteit: geweldig, dat onderstreept de urgentie en maakt de muziek relevant! Ik wil graag terug naar een zoet verleden waarin muziek maken vanzelfsprekend was. Waarbij het publiek vanzelfsprekend de zaal binnenstroomt, gewoon, omdat er muziek wordt gemaakt. Wat staat er op het programma? Brahms. Zonder verteller, zonder lichteffecten, zonder samenwerking met andere kunstdisciplines, zonder vrouwenquotum binnen het ensemble, zonder inclusie: gewoon, Brahms. Hele mooie muziek.

Barragán, Floristán en Ionita spelen als muzikale vrienden prachtig samen op deze cd met

werken die in intieme vriendschappelijke sfeer zijn ontstaan. Het begint met de twee klarinetsonates: heerlijke muziek, maar altijd een echte uitdaging om balans en frasering overtuigend te krijgen, los van de technische moeilijkheden. De musici spelen uitstekend, met een breed scala aan uitdrukkingsmogelijkheden. Op sommige plekken melancholiek, ingetogen, op andere plekken stormachtig, dreigend, dan weer uitbundig jubelend. Het klinkt overtuigend en mooi afgewerkt; enige punt van kritiek is wat mij betreft de pure klank van de klarinet, met name in het piano; in de eerste sonate hoor ik ruis en mis ik diepte in de klank. In de tweede sonate is het grappig genoeg beter of ben ik er inmiddels al aan gewend ...

Hoe mooi de twee sonates ook zijn: door de toevoeging van een cello krijg je pas écht kamermuziek. Hier is duidelijk te horen hoe goed deze musici op elkaar zijn ingespeeld: ik hoor allerlei verschillende muzikale karakters en emoties, en toch klinkt het als één geheel. Mooie lijnen en veel muzikale verbeelding, waardoor de techniek als vanzelf naar de achtergrond schuift. Dit is muziek om de muziek, en daar ben ik zeer van gecharmeerd! Bij de cd zit een programmatoelichting in drie talen: daar is veel zorg aan besteed, leuk om te lezen. Het woord 'trialoog' wordt gebruikt voor het trio – een mooie vondst en zeer van toepassing. Al met al meer dan genoeg redenen om deze cd aan te schaffen!

Diederik Ornée

Vakmanschap

Reparatie
Onderhoud
Revisie

Je klarinet, saxofoon of dwarsfluit is bij mij in vertrouwde handen!

www.reparatiestudiowim.nl
06 - 48 73 11 67

wim
reparatiestudio

Bressers Reparatie:
reparaties & onderhoud

- gespecialiseerd in complexe systemen (basklarinet, Duits systeem, historische instrumenten)
- innoverende werkwijze

Bergschenhoek – Zuid-Holland

www.bressers-reparatie.nl
tel. 06 - 24 80 79 57